

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars tertia, hoc est:
Tractatio evangeliorum tam dominicalium, quam
festivalium, ad recte se sub variis tentationum generibus
gerendum, disposita**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126133)

A Jove fac orsum, ne serpens det tibi morsum.

Dante enim illo colligimus: aperiente illo manum suam, satiamur bonis. Abscondente autem illo faciem, turbabimur: auferet Spiritum nostrum & deficiemus, & in pulverem nostrum revertemur, Psal. 104. v. 28. 29.

Eò quoque ablegat nos prælecta Pericope, quando Petrum rectè intuemur, qui profectò totam noctem frustrà laboraverat. Verùm ubi in verbo Christi laxavit rete, tam copiosam conclusit piscium multitudinem, ut ambas naviculas impleverit, ut prælecta historia restatur.

Videbimus

- I. Triplicem Querelam.
- II. Triplicem Medelam.
- III. Triplicem Cautelam.

JJ.

Exegetes.

Magnus ille Dei amicus Moses, experientia vitam humanam ita descripsit, quod nihil aliud illa sit, quam labor & dolor, Psal. 90. v. 11.

Id quod nemo omnium inficiabitur. In labore enim & dolore nascimur, primam vocem emittimus plorantes, Sap. 7. v. 4. In labore & dolore vivimus, sicut dies mercenarii sunt dies nostri, Job. 7. v. 1. in labore & dolore morimur, non enim cum risu, duo illi amici, anima & corpus divelluntur; unde non immeritò mors amara dicitur, Sir. 41. v. 1.

Intuentes Petrum in prælectâ Pericope in eo quoque verificari videmus, quod Moses de vita humana pronunciauit, per

totam enim noctem cum navicula sua in mari navigaverat, & hoc non sine labore, frustraneo tamen. Deindè ubi concludit piscium multitudinem copiosam, hæc fortuna annata est, ut rumpatur rete, & naviculae submergantur. Quin & in magnam animi perturbationem conjicitur, ratione peccatorum commissorum, ut Christo quasi abjecto, dicat: Exi à me, quia homo peccator sum, Domine.

Querela respicit

I. Vanum in acquirendo laborem, de quo hinc Petrus conqueritur, inquiens: Præceptor, per totam noctem laborantes nihil cepimus. Hæc antiqua illa cantilena est, quam hodiè tenus multi Patres familias in labore & dolore ingeminare coguntur. Tempora enim difficilia sunt, & licet cum Petro totam noctem laboret, attamen nihil rete retinet, ita ut vix tantum comparare possit, quantum ad quotidianam sustentationem opus est. Hinc nonnulli ansam arripiunt, nocte piscari, h. e. variis technis uti, & undecunque etiam ex malo acquirunt, Sap. 15. v. 12. Verùm infelici cum successu: technæ enim hujusmodi avolant in cælum, Prov. 23. v. 4. & maledictionem post se trahunt, ut tandem panis mendacii impleat eorum os calculo, Prov. 20. v. 17.

Alii quidem in numerum impiorum referendi non sunt, sed frequentant templum, orationi vacant, & quæ Christianos decet, faciunt, & tamen res familiaris eorum claudicat, sicuti multi pauperes fuerunt, quorum tamen saluti id minimè obscur, causam reddit Salomo, dicens: Dives & pauper obviaverunt sibi, Prov. 22. v. 2.

Quandocunque igitur Deus cuidam divitias subtrahit, ex causis, quas ille optimè novit, tunc frustra laborat, currit & mace- rat se. Eccles. 9. v. 11.

Optimum proindè est, ut æquo id ani- mo feras. Præcipuum vitæ hominis, aqua & panis, & vestimentum, & domus, regens ea, quorum nos pudet, Sir. 29. v. 28. qui igitur sua sorte contentus est, magnus huic quæstus est, 1. Tim. 6. v. 6.

Diogenes Cynicus mundi delicias ad eò sprevit, ut in dolio habitaverit. Aliquando Alexander M. adiit illum ante dolium se- dentem, qui cum offerret, ut quo indige- ret à se peteret: nihil aliud ille rogavit, quàm ut è Sole ille discederet: cuius rei ad- miratio tantoperè cepit Alexandrum, ut dixerit, nî Alexander essem, Diogenes esse vellem. Hi gentiles fuerunt, & tamen è lumine naturæ id perspexerunt, veram animi tranquillitatem cum divitiis & ma- gnis opibus consistere non posse, sed unicè in ἀτακεία, ut contentus sis præsentibus, Hebr. 13. v. 5. & terrena despiciere discas. Omne quippe opus corruptibile in fine deficiet, & qui illud operatur ibit cum illo, Sir. 14. v. 20.

Quando igitur Deus labori tuo benedi- cit, gratias ei age, nec cura, licet invidentes tibi habeas:

Θεὸς δίδόντος εὐδὲν ἰχθυὶ ὄβρις, καὶ μὴ δίδόντος, εὐδὲν ἰχθυὶ πόνος.

Deo dante nihil valet invidia,

Et non dante, nihil valet labor.

Quod si verò diligentia & labor tuus fru- stranea sunt, ut querelâ Petri uti cogaris: Per totam noctem laborantes nihil cepi- mus: cogites velim, nolle tibi Deum divitias largiri, idque expedire tibi. Est

homo laborans & festinans, & dolens im- pius, & tanto magis non abundabit, Sir. 11. v. 11. 1. Tim. 6. v. 9. Dic igitur cum Eccle- sia, Jesu!

Nil pendo temporalia,

Dona modò cœlestia,

Quæ tu parasti mi:

Mortem ferens tristissimam

Hæc spes levat molestiam.

II. Multiplicem in reinendo angorem, sive dolorem. Verè enim dicitur:

Non minor est virtus, quàm quærere, parta tueri.

Id quod nobis egregiè monstratur in Pe- tro, ejusque sodalibus: illi ad verbum Christi concluderunt piscium multitudi- nem copiosam: verùm præter omnem expectationem rumpebatur rete eorum, & licet provideant, ne pisces elabantur, sed omnes in naviculas deferant: aliud tamen infortunium suboritur, dum umbæ navi- culæ ad eò implentur, ut mergantur. Ibi anxietas, cura & periculum eorum majus adhuc erat, siquidem hæc ratione non mo- dò piscium & naviculæ, sed & vitæ jactu- ram facere potuissent.

Sic hodiè adhuc evenit, ut subindè pa- nis quotidianus acquiratur, qui tamen non sine curâ & sollicitudine, metu & periculo conservatur. Modò rete rumpitur, h. e. annona difficilis redditur; modò navicula submergitur, hoc est, omnium fortunarum jactura imminere videtur, ut Jobi exem- plum testatur, Job. 1. v. 13.

Experti id sumus in superiori bello, ubi omnia direptionibus exposita fuerunt, quæ cives & rustici magno labore semina- runt atque plantarunt; nemo dicere potuit, mea hæc sunt. Ex improvviso enim vene- runt,

runt, qui auferendo abstulerunt omnia à facie terræ, Soph. 1. v. 4. Ex improvise misit Deus ventilatores in horrea, Jer. 15. v. 2. mactatores in stabula, Jer. 46. v. 20. stratores in cellas, Jer. 48. v. 12. fures in domos, Joel. 2. v. 9. devoratores in cibaria, Mal. 3. v. 11. hi adeò depopularunt omnia in regione, ut merces hominum non esset, nec merces jumentorum esset, nec introeunti neque exeunti pax esset, præ tribulatione, Zach. 8. v. 10.

Jam cogitavit Dominus super nos cogitationes pacis, Jer. 29. v. 11. ut nos habitare rursus faciat, bonisque donet majoribus, quàm habuimus antea, Ezech. 36. v. 11. Verùm caveamus vos mei! ne Deum de quo peccata nostris ad iram provocemus, securitas magna est, tùm & obstinatio, licet peccata reprehendantur, nemo est qui vitam emendet, fronte illi perfrictâ dicunt: Manda, remanda, manda, remanda, Es. 28. v. 10. sermonem quem locutus es ad nos, in nomine Domini, non audiemus ex te, Jer. 44. v. 16. Quicumq; igitur nocet noceat adhuc, Apoc. 22. 11. Sanguis eorum sit super eis, sermo, quem locutus sum illis, ille judicabit eos in die novissimo, Joh. 12. 48.

III *Subitum conscientie terrorem*, quo Petrus obrutus est. Ubi enim videt, Piscium hanc capturam supra naturam esse, dum rete rumpitur, & tamen pisces retinentur, naviculæ merguntur, nec tamen submerguntur, ad genua Jesu procidit, dicens: Exi à me, quia homo peccator sum, Domine. Petrus præ animi consternatione nescit, quid dicat. Quia verò indignum se centet, qui cum Christo converteretur, ob peccata quorum sibi conscius erat, ex præcipitantiâ illum à se exire jubet, cum tamen

latius fuisset, ut cum, quò secum maneret, invitasset, exemplo discipulorum Emaunticorum, Luc. 24. v. 29.

Cernimus hîc, quàm *tenera res conscientia* sit, quæ *diario* confertur, quod Deus cujuslibet cordi indidit, & quasi insculpsit, in eo scripta sunt peccata stylo ferreo, in acuto Adamante exarata, super tabulâ cordis, ut deleri & extinguere nunquam possint, Jer. 17. v. 1. & licet aliquamdiu ad ostium cubent, Gen. 4. v. 7. attamen facîle instar canis ad januam dormientis excitari possunt: & tùm hominem in tantas angustias redigunt, ut multi cum Caino & Judæa desperationem incidant.

Peccata enim respondent homini, Esa. 59. v. 12. & licet quis peccata sua verbis inficiari, vel quoad speciem extenuare vel exculare velit, attamen *conscientia plus valet, quàm mille testes*, ut Quintilianus loquitur, cui refragari non possis. Non enim saltem indicat peccata, sed & omnes circumstantias, horam & momentum, quando, locum ubi, & modum quo patrata sint, ut rectè Juvenalis dixerit:

Nocte dieq; suum gestat sub pectore testè.
Habetq; cauteriatam conscientiam, in quâ non est requies, 1. Tim. 4. v. 2. hinc fit *auto-narâugi*, Tit. 3. v. 11. Cor enim proprium condemnat ipsum, 1. Joh. 3. v. 20. quin & in perpetuo metu atque pavore versatur, Psal. 53. v. 6. Prov. 28. v. 1.

Inserviat hoc *dehortationi nostræ*, ne conscientiam nostrâ peccatis mortalibus vulneremus, ut multi faciunt, non perpendentes, quàm tenera res cōscientia sit, & quàm difficile sedetur, ubi semel laesa est.

Quis nescit execrationes & blasphemias peccata contra secundum præceptum esse,

& tamen execrationum & blasphemiarum modus non est: ubi conscientia!

Quis nescit contemtores verbi Dei & Sacramentorum ejus, rursus contemptum iri? & tamen multi ultra annum in hoc contemptu perseverant: ubi conscientia?

Quis nescit scortatores & adulteros, licet occultissimi sint, à Deo punitum & judicatum iri? Hebr. 13. v. 4. & terra tamen repleta est adulteris: ubi conscientia?

Similis ratio omnium peccatorum est, ut principio vilipendantur, at ubi conscientia evigilat, & Diabolus suggestiones suas ei immittit, in montes degenerant peccata, ut ejusmodi homo consilii expers, & corpore & anima Diabolo mancipetur.

Vis igitur tranquillè vivere & beatè mori, rationem habeto conscientia: in omnibus actionibus tuis conscientiam utere pro lucernâ: hoc modò à peccatis immunis, habebis fidem & bonam conscientiam, 1. Tim. 1. v. 18. ubi verò tranquilla conscientia, ibi jure convivium est, Prov. 15. v. 15. & ejusmodi lætitia, in quâ gaudere possumus coram Deo & hominibus, 2. Cor. 1. v. 12.

De Secundo.

SEquitur *Medela*, quæ fluit

1. *Ex Christi præconio*. Adscendens enim in unam navim, quæ erat Simonis, rogavit eum, à terra reducere pusillum: & sedens docebat de navicula turbas. Hoc ipso satis probavit, se esse Prophetam magnum, Deut. 18. v. 15. item Præconem ju-

stitiæ, Joel 2. v. 23. qui ubique occasionem arripuit, ut ignaros informaret, infirmos in fide confirmaret, & verbo Salvaret, quod perierat, Matth. 18. v. 11.

Hoc inservit *consolationi*

1. *Pastorum*. Pontificii ex contemptu nos prædicantes appellitant. Verùm hujus tituli non pudet nos, siquidem Christus ipse prædicavit. Pulchrum est cum Christo pati, non est discipulus supra Magistrum, Matth. 10. v. 24. Verùm ut ipse per passionem intravit in gloriam suam, Luc. 24. v. 26. sic & momentanea levitas tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternæ gloriæ pondus operatur in nobis, 2. Cor. 4. v. 17.

2. *Auditorum*. Quia enim Servator tanto studio Evangelium prædicavit, faciliè hinc colligere possumus, nolle ipsum mortem peccatoris, Ezech. 18. v. 23. sed omnes salvos fieri, & ad agnitionem veritatis pervenire, 1. Tim. 2. v. 9. hinc & pro omnibus mortem gustavit, Hebr. 2. v. 9. Col. 1. v. 20. Sic nemo hinc simpliciter reprobatus est, sed, ex te tua perditio Israel, Ose. 13. v. 13.

II. *Ex insigni miraculo*. Postquam Petrus & reliqui Apostoli rete laxarunt, ad mandatum Christi, concluderunt piscium multitudinem copiosam, dum Servator pisces quasi in rete propulit, iisdemque mandavit, ut ad capiendum se obrulerint, sicut ipsi Pater cælestis non modò gentes dedit hæreditatem suam, & possessionem suam terminos terræ, Psal. 2. v. 8. sed & pisces maris, qui perambulant semitas maris, omnes imperio ejus subjecti sunt, Psal. 8. v. 19. ita ut facere possit, quæcunque velit, in cælo & in terra, in mari, & in omnibus abyssis, Psal. 135. v. 6.

O ter-